

Bölüm 4

AB ÜYESİ OLMAYAN NORVEÇ'İN KAMU YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE İÇ DENETİM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serkan AKÇAY¹

1.GİRİŞ

Denetim; amaçlara verimli bir şekilde ve zamanında ulaşıp ulaşmadığımızı tayin eden bir araçtır. Bu tanıma göre denetimin üç ana ögesi bulunmaktadır (Köksal,1974, Sabuncu, 2017); a) İlk olarak ulaşılmak istenen amaçların bulunması gerekmektedir. Bu amaçlar örgütün ana amaçlarıdır. Karlılık, büyüme, kapasite vb. örneklerdir. b) Denetimin ikinci ögesi verimliliktir. Belirlenen amaçlara, verimli bir biçimde; fazladan para, emek, malzeme ve zaman harcamadan ulaşmak önemlidir. Burada aslında dolaylı olarak işin hangi maliyetle yapıldığının önemi vurgulanmaktadır. Amaçlara ulaşmak elbette önemlidir, ancak bu amaçları gerçekleştirirken optimum maliyetle gerçekleştirip gerçekleştirmediğiniz ya da amaca ulaşmak için nelerin feda edildiği ve bunların maliyeti de önemlidir. c) Üçüncü öge ise zamandır. Belirlenen amaç ve sonuçlara, belirlenen zaman içinde ulaşmak gerekmektedir. Birim zamanda gerçekleşmesi gereken bir işin 2-3 kat uzun bir zamanda yapılmasının birim maliyetleri artırıp verimliliği etkilemesi vurgulanması gereken bir durumdur

İç denetim ise, gerek kamu sektöründe, gerekse de özel sektörde kurumlara değer katmak amacıyla oluşturulmuş bir denetim türüdür. İç kontrolün etkinliğini denetlemek asıl amaçtır. İç denetimle ilgili bir çok tanım yapılmış olup bunlardan bazıları şunlardır:

İç denetimin tanımı İç Denetçiler Enstitüsü'nün yaptığı ve uluslararası kabul görmüş iç denetim tanımı şöyledir: İç denetim; kurumun her türlü etkinliğini denetlemek, geliştirmek, iyileştirmek ve kuruma değer katmak amacıyla, bağımsız ve tarafsız bir şekilde güvence ve danışmanlık hizmeti vermektir.

İç denetimin tanımı ayrıca birçok bilimsel kaynakta yapılmıştır. Sırasıyla bazı tanımlar incelenecek olursa; İç denetim, organizasyona yönelik bir hizmet olarak o organizasyonun faaliyetlerini incelemek ve değerlendirmek amacıyla o organi-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İ.İ.B.F., Serkan.akcay@artvin.edu.tr

Norveç'te uluslararası iç denetim standartları birebir aynı şekilde uygulanmaktadır. Standartlar genel olarak iki gruba ayrılmaktadır.

- Nitelik (Özellik) Standartları (1000-1323 arası).
- Performans (Uygulama) Standartları (2000-2600 arası).

7.SONUÇ

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler arasında iç denetimin uygulanması ve organizasyonu konusunda üç adet yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar, merkeziyetçi yaklaşım (merkezden yönetim), adem-i merkeziyetçi yaklaşım (yerinden yönetim) ve karma yaklaşımdır. Merkeziyetçi yaklaşımda merkezden yönetim söz konusu olup, bu sistemde merkez hem bütçeyi yapmakta, hem de harcama öncesi ön kontrol yapmaktadır. Adem-i merkeziyetçi yaklaşım ise yerinden yönetim modeli olup Norveç'te de uygulanmaktadır. Bu yaklaşımda merkezden yetki devri yapılarak yerinden yönetimin güçlendirilmesi ve yetkilerinin artırılması söz konusudur. Norveç'te ise, yönetim dört düzeye ayrılmıştır. Bunlar, 1. ulusal düzey (bakanlıklar), 2. ulusal düzey (ajanslar), bölgesel yönetim düzeyi ve yerel yönetim düzeyidir. Norveç, Avrupa Birliği üyesi değildir. Bunun için ülkede iki kez (1072 ve 1994 yıllarında) referanduma gidilmiştir ve her defasında Norveç halkı tarafından Avrupa Birliği'ne giriş reddedilmiştir. Buna karşın Avrupa Ekonomik Topluluęu üyesidir.

Norveç, uluslararası iç denetim kurumunun üyesi olması nedeniyle, uluslararası iç denetim standartlarını kullanmaktadır. Norveç, bölgesel düzeyde iç denetim uygulayan bir ülkedir. İskandinav ülkelerinin çoğunda iç denetim için yasa ve yönetmelikler bakanlık düzeyinde kabul edilmişken, Norveç'te iç denetim için yasa ve yönetmelikler bakanlık düzeyinde bulunmamaktadır. Norveç'in iç denetim konusunda zorunlu kıldığı hiçbir kanun veya yönetmeliği yoktur. İç denetim açısından bir mevzuat zenginliği bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Arcagök, M. S. (2008). Yeni Mali Yönetim Ve Kontrol Sisteminde Harcama Öncesi Kontrol, <https://slideplayer.biz.tr/slide/3152791/>, Erişim Tarihi 20.10.2018.
- Baykara, S. T. (2014). OECD Ülkelerinde İç Denetim, *Denetişim Dergisi*, Sayı: 14, 42-58.
- Dikmen, S. (2015). Norveç'te Kamu Harcamalarının Ekonomik Analizi: 2000-2013, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 189-214.
- Doğmuş, M. D. (2010). Avrupa Birlięinde İç Denetim Sistemi, Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği Ve Dış İlişkilere Dairesi Başkanlığı Araştırma Ve İnceleme Serisi-2, Ankara.
- Jöhannesdöttir, A.M., Kristiansson, S., Nilsson, S. N. & Koivunen. R. (2018). Internal Audit İn The Public Sector – Comparative Study Between The Nordic Countries: The

- Development Of İnternal Auditing Within The Public Sector İn The Nordic Countries, *Stjórnmál & Stjórnsýsla*, 14 (2), 19-44.
- Karahanogulları, Y. (2013). Norveç Ekonomisine ve Kamu Maliyesine Genel Bir Bakış, *Maliye Dergisi*, 164, 233-258.
- Korkmaz, U. (2007). Kamuda İç Denetim, *Bütçe Dünyası Dergisi* 2 (25), 4- 15.
- Köksal, E. (1974). Türkiye’de Merkezi Hükümetin Taşra Örgütünü Denetimi, *Amme İdare-i Dergisi*, 7 (1).
- Mallı, İ. (2013). “Kamu Mali Yönetiminde İç Denetimin Önemi Ve Farklı Ülkelerde Uygulanan İç Denetim Modellerinin Karşılaştırılması” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dış Ticaret Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Moeller, R. (2005). *Brink’s Modern Internal Auditing*, John Wiley & Sons, İnc., 3.
- Özer M. (1997). *Denetim*, Ankara, Özkan Matbaası, 1.Baskı.
- Özkardeş, L. (2017). Kurumsal Firmaların İç Kontrol, İç Denetim ve Riske Yaklaşımları, *Journal Of Yasar University*, 12 (47), 192.
- Sabuncu, B. (2017). İşletmelerde İç Denetim ve İç Kontrol İlişkisi, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18 (2). 163.
- Tufan, M. & Görün, M. (2013). Türkiye’deki Kamu İç Denetim Sisteminin Uluslararası İç Denetim Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, *Journal Of Turkish Court Of Accounts, Sayıştay Dergisi*, 89, 117.
- Yeşilyurt, K. (2014). Avrupa Birliği’nde İç Denetim Birimi, *Denetişim Dergisi*, 15, 12.
- Avrupa Komisyonu İç Denetim Birimi Görev Tüzüğü
Finansdepartementet 2016, Rundskriv R-117
<https://ia.No/Om-İianorge/İnternrevisjon/> (Erişim Tarihi: 11.11.2018)
<https://ia.No/Wp-Content/Uploads/2016/12/Standarder-2017-Endelig.Pdf> (Erişim Tarihi:22.11.2018)
<https://www.İkv.Org.Tr/İkv.Asp?İd=28> (Erişim Tarihi: 21.10.2018)
<https://Tr.Euronews.Com/2013/03/29/Norvec-Neden-Ab-Uyesi-Degil>, (Erişim Tarihi: 21.10.2018)
https://Www.Ab.Gov.Tr/_105.Html (Erişim Tarihi: 19.10.2018.)
https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Adem-İ_Merkeziyetçilik, (Erişim tarihi: 23.20.2018).